

Lunds universitet

Förlags-och bokmarknadskunskap

Institutionen för kulturvetenskaper

Handledare: Tove Paulson Holmberg

Examinator: Sara Tanderup Linkis

2021-06-28

Sofia Arvidsson

FBMK12

Barnfantasy och vuxenfantasy?

En studie av tre fantasy-böckers
presentation i deras barnversion och
vuxenversion

LUNDS
UNIVERSITET

Abstract

The aim of this essay is to analyze and compare three books' children and adult editions, in an attempt to enable a discussion about the book publishing companies marketing strategies of the separate target audiences. The literature chosen is *Harry Potter and the prisoner of Azkaban*, *The Chronicles of Narnia (The Lion, the Witch and the Wardrobe and the collection book)*, and *Insurgent*, part two of the *Divergent* series.

The books will be analyzed regarding cover, studying specifically style and language using image analysis and text analysis. The comparison of children and adult editions will be discussed using theories about marketing, book genre, target audiences and book covers.

The results of the study are that the adult editions of the books chosen are considerably toned down and rely heavily on the target audience's already existing knowledge of the series, its characters and plot. The children editions are the opposite and are marketed to attract a new reader who has not yet been introduced to the series. In addition, indicators of fantasy are prominent in the children editions, while they are more toned down in the adult ones.

The contrast of the different versions clearly shows how important the presentation and the impression of a book is, especially regarding the potential reader's view of themselves and how they want to present to other people around them.

Nyckelord: Marknadsföring, omslag, målgrupp, språk, förlag, genre, fantasy.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Syfte och frågeställningar	5
3. Bakgrund	5
3.1. Vuxenversioner.....	6
4. Metod	6
4.1. Paratexter	6
4.2. Genrer och omslag.....	7
4.3. Komparativ bildanalys.....	7
4.4. Komparativ textanalys	7
5. Teori	8
5.1. Marknadsföring och målgrupp	8
5.2. Marknadsföring och omslag	10
6. Tidigare forskning	10
6.1. Barn- och vuxenlitteratur.....	10
6.2. Barn och omslag	12
6.3. Fantasy och vuxna	13
7. Material	13
7.1. Avgränsningar	14
7.2. Böcker.....	14
8. Undersökning	15
8.1. Harry Potter and the prisoner of Azkaban.....	15
8.2. The Chronicles of Narnia	19
8.3. Insurgent	23
9. Analys	28
9.1. Begreppet ”adult edition”	28
9.2. Vad tror förlagen intresserar barn och vuxna?	29
10. Sammanfattning och slutsats	31
11. Källförteckning	32
11.1. Tryckt.....	32
11.2. Otryckt.....	34

1. Inledning

Fantasyserier är älskade av både stora och små, och kan ofta motiveras till att inte kategoriseras som vare sig barn eller vuxenlitteratur, utan som något både barn och vuxna kan uppskatta och njuta av. Detta är en av anledningarna till att serier som Harry Potter har kunnat bli så populära och välkända; då böckerna och filmerna läses och tittas på av en såpass bred målgrupp.

Bokbranschen verkar dock i vissa fall påstå motsatsen, och menar istället att det finns plats och behov på marknaden för olika versioner marknadsförda genom en ny presentation till både barn/ungdomar och vuxna av exakt samma, relativt åldersneutrala manus.

Jennifer Richards, designer på *Time Warner Books*, argumenterade år 2007 att läsare nuförtiden vill känna sig stolta över omslaget som syns utåt när de sitter på tunnelbanan och läser en bok.¹

Ett exempel på att detta fortfarande är relevant idag är den senaste versionen av Harry Potter, utgiven 2019 av Rabén och Sjögren, som har en mjuk, nedtonad och simpel framsida, i jämförelse med många av de andra versionernas omslag som har fler element, fantasy-indikatorer och färger.

Anledningen till denna typ av marknadsföring av en ny version till just en äldre målgrupp skulle därför mycket väl kunna vara böckernas presentation och läsarnas bild av sig själva, och hur dem vill presentera sig själva utåt. Vill man som vuxen gå runt med något som ser ut som en barnbok på tåget eller bussen? Detta kanske är något många skulle skämmas över, och får dem att dra sig från att läsa eller köpa en specifik bok, även om de är nyfikna på innehållet.

Det är inte heller ovanligt att folk har fördomar gentemot specifikt genren fantasy, något som diskuteras brett både online och i verkligheten. En artikel från hemsidan *Fantasyliterature* specificerar dessa anledningar, och menar att fantasy antingen anses nördig eller ”barnslig”.² Dessa fördomar påverkar såklart vad en läsare vågar visa sig med i samhället, och ett omslag som inte är typiskt för genren skulle kunna få fler folk att köpa den.

Dessa fördomar och rädsla för att dömas tar förlag tillvara på, för att skapa en helt ny målgrupp för exakt samma bok, något som nämns i citatet nedan.

¹ Phillips, Angus, (2007) ”How Books are Positioned in the Market.” *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate, s. 21.

² Katie Burton, (2017), *Thoughtful Thursday: Why do people hate fantasy... but still love Harry Potter?*, <http://www.fantasyliterature.com/giveaway/why-do-people-hate-fantasy-but-still-love-harry-potter/>, hämtad 2021-04-30.

*The Harry Potter books have a considerable adult readership and once this was noticed the publisher, Bloomsbury, issued the stories in adult as well as children's editions. This led to a growth in crossover fiction, with titles aimed at both markets.*³

Denna undersökning kommer att fokusera på skillnaden i dessa olika versioners omslag, form- och stilmässigt, samt språkligt, för att möjliggöra en diskussion om förlagens marknadsföring till de olika ålders- och målgrupperna.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att jämföra skillnader och likheter i presentation av utgivning som riktar sig till barn eller ungdomar och vuxna. Detta för att analysera hur förlag och bokmarknaden riktar sig till olika åldrar medvetet.

På detta sätt kan man lära sig mer om hur barn- och ungdom respektive vuxenlitteratur marknadsförs, och vad förlag anser är viktigt för målgrupperna barn och vuxna.

Frågeställning:

- Vad är skillnaden och likheterna i böckerna *Harry Potter*, *Narnia* och *Insurgents* presentation i deras barn/ungdom-versioner respektive vuxenversioner?
- Från ett förlags marknadsföringsperspektiv, varför kommer det sig att dessa omslag är olika?

3. Bakgrund

En ständig diskussion inom förlags- och bokbranschen, och i samhället generellt är böckers vikt och betydelse i dagens och framtidens samhälle. Många idag oroar sig över att andra medier kommer att ta över och att boken kommer att dö ut, tillsammans med förlagen.

Vad som gör detta intressant i denna undersökning är hur förlagen planerar att fortsätta vara relevanta i dagens samhälle. En del av denna plan är självklart digitaliseringen, men en annan del är att öka försäljningen och vidga marknaden till t.ex. nya målgrupper för att fortsätta vara relevant även på den fysiska bokmarknaden.

³ Phillips, Angus, (2007) "How Books are Positioned in the Market." *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate, s. 22.

3.1. Vuxenversioner

Marknadsföring av specifikt ”vuxenversioner” av böcker är ett ovanligt fenomen i bokbranschen. Det står alltså sällan ”adult edition” vid köp av boken, och *Harry Potter*, *Narnia* och *Insurgent* är tre undantag då de är så pass populära att förlagen har känt att det varit nödvändigt, och/eller möjligt med specifika versioner som marknadsförs till ytterligare en målgrupp.

Detta innebär inte att andra böcker inte ges ut med samma intentioner, utan den specifika definieringen av etiketten som ”vuxenversion”. Böcker får nya omslag hela tiden för att hålla sig relevanta, och det är säkert att anta att även andra förlag provar sig fram med olika målgrupper för att se vilka de kan marknadsföra sig till och på vilka sätt.

I denna undersökning kommer vi kunna få en bild av hur förlagen tänker gällande dessa olika versioner då de uttryckligen marknadsförs till en så specifik målgrupp, och mycket av detta skulle kunna vara giltigt för andra populära böcker eller bokserier i branschen.

4. Metod

I denna del kommer Genettes teori om paratexter presenteras som metod till att få fram material till undersökningen. Utöver detta kommer teorier om bokomslag och genrer att presenteras för att kunna undersöka och jämföra detta material.

Bokomslagen kommer att analyseras med hjälp av metoden *komparativ bildanalys*, och texterna på böckerna med hjälp av metoden *komparativ innehållsanalys*. Dessa metoder kommer sedan att analyseras med hjälp av teorierna nämnda i avsnittet nedan för att kunna diskutera det marknadsföringsperspektiv förlag har gällande olika omslag och texter som finns på boken.

4.1. Paratexter

Gérard Genette beskriver paratexter som det som existerar utanför boken.⁴ Textens paratext influerar läsarens förståelse eller mottagande av boken.⁵ Han menar att det finns många olika typer av paratexter; *peritext* (det man kan finna inne eller runtomkring boken) och *epitext* (det man kan finna utanför boken).⁶ Bokomslaget med dess baksidestext och formatering är således en peritext, medan citat om själva boken skulle kunna påstås vara en epitext.

⁴ Genette, Gérard (1997). *Paratexts: thresholds of interpretation*. Cambridge: Cambridge Univ. Press. s. 1.

⁵ Genette, Gérard (1997). *Paratexts: thresholds of interpretation*. Cambridge: Cambridge Univ. Press. s. 2.

⁶ Genette, Gérard (1997). *Paratexts: thresholds of interpretation*. Cambridge: Cambridge Univ. Press. s. 3.

4.2. Genrer och omslag

Litterära genrer definieras och delas upp med hjälp av ämnesrepresentation, som i sin tur har två olika indelningar; klassifikation och indexering. Denna ämnesrepresentation existerar för att göra det möjligt att återfinna en text utifrån vad innehållet handlar om.⁷

Olika genrer har olika förväntningar från läsaren att leva upp till, både i innehållet, men också på omslaget, dvs. det man ser vid första anblick av boken.

Fantasy-genren tenderar att ha en signalering och konsensus om symboliken på ett bokomslag.⁸ Mendlesohn och Edward menar att fantasy ofta kan identifieras på bokomslaget, och nämner bland annat att trollkarlar och drakar är återkommande. Denna typ av stil blev populär när originalverken av Rowena A. Morrill hittades i Saddam Husseins palats.

Den originella konststilen som ofta kopplas till fantasy går dock längre bak, till konstnärer som t.ex. William Blake, och identifieras istället oftast med nyanser av ljus och mörkt, och frodiga färgnyanser.⁹

4.3. Komparativ bildanalys

I en bildanalys tittar man på form och innehåll, där formen syftar på bildens stilistiska och formspråkliga utformning, och innehållet på själva motivet. Därefter kan det även ske en tolkning av bilden, något som inte kommer att göras i denna undersökning då det inte är relevant från ett marknadsföringsperspektiv.¹⁰

Bildanalysen i denna undersökning är komparativ, vilket innebär att mest vikt ligger på jämförelsen mellan de olika bilderna som beskrivits, för att sedan kunna använda denna jämförelse i en analys.

4.4. Komparativ textanalys

I denna undersökning kommer bokomslagets texter att analyseras med hjälp av komparativ textanalys.

Komparativ textanalys innebär att man jämför olika texter. Det kan finnas ett antal olika utgångspunkter, men denna undersökning kommer fokusera på likheter och skillnader.¹¹

⁷ Berntsson, Göran (1997). *Klassifikation enligt SAB-systemet: ett läromedel*. 2., rev. uppl. Borås: Taranco, s. 6.

⁸ Guanio-Uluru, Lykke (2015). *Ethics and form in fantasy literature: Tolkien, Rowling and Meyer*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, s. 229.

⁹ Mendlesohn, Farah. & James, Edward (2009). *A short history of fantasy*. London: Middlesex University Press, s. 5.

¹⁰ Borgersen, Terje & Ellingsen, Hein (1994). *Bildanalys: didaktik och metod*. Lund: Studentlitteratur, s. 5.

¹¹ Hellspong, Lennart (2001). *Metoder för brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur, s. 78.

Texter kan analyseras utifrån ett antal punkter, och de som kommer att användas i denna undersökning är följande:

- Analys av *sammanhanget* av texten, t.ex. textens målgrupp eller bakgrund läsarna förutses ha.
- Analys av textens *språk* och *stil*.
- Analys av textens *innehåll*, t.ex. vad som tas upp och vad temat av texten är.¹²

Något annat som även kommer att diskuteras i denna undersökning är textens *syfte*.

5. Teori

5.1. Marknadsföring och målgrupp

Marknadsföring är en central punkt i förlags- och bokbranschen.

Philip Kotler menar i sin bok *Marknadsföring: teori, strategi och praktik* att den simplaste definitionen av ordet är att utveckla lönsamma kundrelationer. Marknadsföringen har två mål, att locka till sig nya kunder med hjälp av ett dominerande kundvärde, och att behålla samt utveckla relationen med sina redan trogna kunder med hjälp av kundtillfredsställelse.¹³

Baverstock definierar marknadsföring i boken *How to market books*, med meningen ”marketing means effective selling; meeting customer needs profitably.”¹⁴

Bokbranschens historik av marknadsföring är relativt kort, och runt 30 år sedan hade de flesta förlag endast en publiceringsavdelning, utan inriktning eller anställda specialiserade på just marknaden och marknadsföring. Idag består istället många av förlagen främst av anställda i marknadsföringssyfte.¹⁵

Baverstock listar i sin bok en rad av krav för en effektiv marknadsföring. Två av dessa som nämns ovan är relevanta i denna undersökning:

- *Utveckla en kundorientering* där kundens behov och värderingar står i centrum. Ställ frågan ”vad behöver kunden” istället för ”vem ska vi sälja detta till?”

¹² Hellspong, Lennart (2001). *Metoder för brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur, s. 79.

¹³ Kotler, Philip, Armstrong, Gary & Parment, Anders (2017). *Marknadsföring: teori, strategi och praktik*. andra upplagan Harlow: Pearson, s. 9.

¹⁴ Baverstock, Alison & Bowen, Susannah (2019[2019]). *How to market books*. Sixth edition. Abingdon, Oxon: Routledge. s. 5.

¹⁵ Baverstock, Alison & Bowen, Susannah (2019[2019]). *How to market books*. Sixth edition. Abingdon, Oxon: Routledge. s. 6.

- *Var innovativ och flexibel.* Marknaden och kunder ändras konstant.¹⁶

Allison Baverstock nämner i ännu en lista att det är viktigt inom marknadsföring att göra detta till rätt person och att marknadsföra rätt produkt. Produkter ska växa utifrån kundens behov, och inte från vad en förläggare själv är entusiastisk av.¹⁷ Detta tar även Angus Philips upp i boken *How Books are Positioned in the Market: Reading the cover, Judging A Book by its Cover fans, publishers, designers, and the marketing of fiction*, där han menar att den traditionella synen på bokbranschen är att den är produkt driven, men att detta förändrats och att den numera istället är driven av kunders behov.

Denna typ av marknad innebär att det är viktigt för förlag att även ge ut rätt format av produkten till kunderna, genom att t.ex. ändra bokomslag, illustrationer eller priset.¹⁸

Ännu en intressant och relevant del av marknadsföring att diskutera i denna undersökning är målgrupper. För att lyckas med en produkt är det viktigt att rikta sig till en specifik målgrupp, eller rätt person, som nämnt ovan. Detta påpekar även Philips, då han menar att kostnaden för att marknadsföra till en bred grupp är stor, och att det därför är enklare och mer värt att rikta in sig på en enda målgrupp.¹⁹

Kunderna delas in i olika grupper med gemensamma egenskaper, för att företaget ska kunna anpassa marknadsföringen och presentation på bästa sätt. Dessa grupper av fördelning kallas geografisk, demografisk, psykografisk och beteende. Det begreppet som är mest relevant i denna undersökning är *demografisk*; uppdelning av målgrupp med hjälp av ålder.²⁰

Målgrupperna för böckerna nedan är intressanta då det är uppenbart att många av böckernas läsare troligtvis har vuxit upp efter att ha läst utgåvan marknadsförd till barn, och sedan används som målgrupp ännu en gång, men nu i en annan ålder.

¹⁶ Baverstock, Alison & Bowen, Susannah (2019[2019]). *How to market books*. Sixth edition. Abingdon, Oxon: Routledge. s. 9.

¹⁷ Baverstock, Alison & Bowen, Susannah (2019[2019]). *How to market books*. Sixth edition. Abingdon, Oxon: Routledge. s. 9, 10.

¹⁸ Baverstock, Alison & Bowen, Susannah (2019[2019]). *How to market books*. Sixth edition. Abingdon, Oxon: Routledge. s. 9.

¹⁹ Phillips, Angus, (2007) "How Books are Positioned in the Market." *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate, s. 20.

²⁰ Phillips, Angus, (2007) "How Books are Positioned in the Market." *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate, s. 20.

5.2. Marknadsföring och omslag

Angus Phillips nämner många intressanta faktorer till att skapa ett omslag som säljer bra. Det är uppenbart i undersökningar att det läsaren värdesätter mest är igenkänningen av författarnamnet.²¹ Efter detta kommer bokomslaget.²²

Alexis Weedon menar i artikeln *In Real Life: Book Covers in the Internet Bookstore* att ett bokomslag både används som marknadsföring och som en slags försmak av vad bokens innehåll har att erbjuda.²³ Ett bokomslag ska således både sälja bra, men också anpassas och passa ihop med förväntningarna av innehållet.

Därtill nämner även Kristina Lundblad i boken *Om böcker utseende* att omslaget ger betraktaren bilder som hen kan förhålla sig till och använda för sin egen produktion av uppfattningar, kunskaper och visioner, och för att skapa sig en bild av sig själv som en del av världen.²⁴ Detta visar ännu en gång hur stor påverkan bokomslaget har på den potentiella läsaren, och hur stor del av bokens presentation utåt som är viktig för marknadsföringen.

6. Tidigare forskning

6.1. Barn- och vuxenlitteratur

Enligt Nationalencyklopedin definieras barnlitteratur som följande: *Böcker, dock ej läroböcker, utgivna speciellt för barn och unga, såväl original som bearbetad vuxenlitteratur.*²⁵

Denna definition är dock mer komplicerad än så, något som diskuteras i boken *Understanding Children's Literature*, i kapitlet *Essentials: What is Children's Literature? What is Childhood?* skrivet av Karín Lesnik-Oberstein. Som nämnt i definitionen ovan från NE är begreppet barnlitteratur helt beroende av det faktumet att böckerna är skrivna specifikt till barn. Men denna definition kompliceras fall då barnböckers målgrupp istället består främst av vuxna, eller i vissa fall endast av vuxna. Några exempel på denna typ av böcker är *Robinson Crusoe* eller *Alice i underlandet*.²⁶ Detta ställer frågan: vad definierar barnlitteratur mer än själva målgruppen? Lesnik-Oberstein menar att begreppet barnlitteraturen ofta

²¹ Phillips, Angus, (2007) "How Books are Positioned in the Market." *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate, s. 21.

²² Phillips, Angus, (2007) "How Books are Positioned in the Market." *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate, s. 23.

²³ Weedon, Alexis, (2007) "In Real Life: Book Covers in the Internet Bookstore." *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate, s. 117.

²⁴ Lundblad, Kristina. (2010) *Om betydelsen av böckers utseende*. Malmö: Råmus. Print. S. 183.

²⁵ Nationalencyklopedin, *Barnlitteratur*. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/barnlitteratur> (hämtad 2021-04-23)

²⁶ Hunt, Peter (red.) (1998). *Understanding children's literature: key essays from the international companion encyclopedia of children's literature*. London: Routledge, s. 15.

benämns som ”litteratur som är bra för barn”, och att dess viktigaste byggsten är de moraliska och emotionella värden som skrivs in i litteraturen. Hon påstår att detta gör begreppet ”barnlitteratur” omöjligt att dela in i de enskilda termerna ”barn” och ”litteratur”, vilket i sin tur gör dem omöjliga att analysera var för sig.²⁷ Många teoretiker och kritiker menar dock motsatsen, att begreppen borde separeras och att de istället ska ses från olika teoretiska synpunkter som kan relateras till termerna ”barn” och ”litteratur.”²⁸ I detta fall blir definitionen av vem som egentligen är barn även något som diskuteras då barndom tolkas på olika sätt i olika tider, kulturer och delar av världen.²⁹ Detta innebär att barnlitteratur har och har haft många olika målgrupper³⁰, som sträcker sig längre än till vad vi i Sverige idag kanske anser vara målgruppen barn.

Den australienska litteraturkritikern Barbara Wall menar att barnlitteratur även definieras baserat på ‘the conviction that adults... speak differently in fiction when they are aware that they are addressing children... [This is] translated, sometimes subtly, sometimes obviously, into the narrator’s voice... [which defines] a children’s book’ och att detta även kan vara ett sätt att kunna definiera vad som är just barnlitteratur.³¹ Nicholas Tucker, en brittisk litteraturkritiker, menar dock att även om en läsare är medveten om denna skillnad, så är det mycket svårt för hen att lista ut vad som egentligen är olikheterna mellan barn- och vuxenlitteratur.

Slutsatsen blir att barnlitteratur är svårdefinierad, och kan tolkas på olika sätt av kritiker och teoretiker. Skillnaden mellan barn- och vuxenlitteratur blir således vag i många fall, och det blir uppenbart i teorierna diskuterade ovan att barnlitteratur i många fall inte bara är beroende av begreppet ”barn” utan också kan stå utanför under endast definitionen ”litteratur”.

Dessa teorier är intressanta i denna uppsats då samma manuskript har marknadsförts till både barn och vuxna, vilket bevisar att ”barnlitteratur” inte kan läsas endast av barn, utan även kan attrahera vuxna läsare.

²⁷ Hunt, Peter (red.) (1998). *Understanding children's literature: key essays from the international companion encyclopedia of children's literature*. London: Routledge, s. 16.

²⁸ Hunt, Peter (red.) (1998). *Understanding children's literature: key essays from the international companion encyclopedia of children's literature*. London: Routledge, s. 16.

²⁹ Hunt, Peter (red.) (1998). *Understanding children's literature: key essays from the international companion encyclopedia of children's literature*. London: Routledge, s. 17.

³⁰ Hunt, Peter (red.) (1998). *Understanding children's literature: key essays from the international companion encyclopedia of children's literature*. London: Routledge, s. 18.

³¹ Hunt, Peter (red.) (1998). *Understanding children's literature: key essays from the international companion encyclopedia of children's literature*. London: Routledge, s. 18.

I uppsatsen *Children's literature grows up* diskuterar Christina Phillips Mattson om just hur gränsen mellan barn och vuxenlitteratur långsamt börjar att flyta ihop.³²

Hennes slutsats av undersökningen är att författarna till många ungdoms- eller barnböcker använder sig av vissa handlingar och element som passar väl till barn, men att de sedan arbetar in underliggande toner, åsikter eller betydelser som inte syns vid första anblick men som ger djup till böckerna. Författarna parar även detta med en mer avancerad ”vuxen” dialog och narrativ.³³

Detta är intressant att ha i åtanke i en undersökning som denna, då det ger en förklaring till varför böckerna behandlade kan marknadsföras och ges ut som både en barnversion och vuxenversion. Manuskriptet passar således till både barn och vuxna, där barn möjligtvis inte förstår exakt varenda detalj av boken, men fortfarande kan njuta av handlingen, och vuxnas hjärna stimuleras av de mer komplicerade delarna av boken.

Man skulle kunna påstå att fantasy-genren är unik i denna diskussion, då få andra genrer har möjligheten att fungera som både barn och vuxenlitteratur samtidigt.

6.2. Barn och omslag

I uppsatsen *Vilka böcker föredrar barn? En jämförande analys av barnboksutgivning och barns litteraturval* gör Matilda Dahl och Eva Hansen en undersökning om barns läsvanor och prioriteringar som görs vid valet av en bok.

En intressant slutsats som görs är att majoriteten av barnen som var med i undersökningen inte prioriterade eller brydde sig om författarnamnet, utan istället menade 61% av eleverna att framsidan av boken spelar större roll.³⁴

*Flera elever, framförallt killar, som ansåg att bokens utseende hade betydelse, påpekade att det var viktigt för dem att boken såg cool ut, och att den hade häftiga bilder på framsidan.*³⁵

³² Mattson, Christina Phillips (2015) *Children's Literature Grows Up*. Doctoral dissertation, Harvard University, Graduate School of Arts & Sciences. s. iii.

³³ Ibid. s. 368.

³⁴ Dahl, Matilda och Hansen, Eva (2016) *Vilka böcker föredrar barn? En jämförande analys av barnboksutgivning och barns litteraturval*, Kandidatundersökning, Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper, Förlags- och bokmarknadskunskap, s. 44.

³⁵ Dahl, Matilda och Hansen, Eva (2016) *Vilka böcker föredrar barn? En jämförande analys av barnboksutgivning och barns litteraturval*, Kandidatundersökning, Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper, Förlags- och bokmarknadskunskap, s. 41.

6.3. Fantasy och vuxna

I uppsatsen *Vad är det som är så bra med fantasy? En undersökning om gymnasieungdomar och fantasy med tonvikten på ungdomarnas egna åsikter* sker en undersökning av Stella Chriath Ljungberg där ungdomar eller barns uppfattning om fantasy redogörs i intervjuer. Denna undersökning är skriven år 2000, och en uppfattning som återkommer är att fantasy marknadsförs för ungdomar främst, och att det ofta uppfattas som en ”omogen” eller ”sago”-lik genre. Många ungdomar menar att vuxna tenderar att läsa andra genrer istället för just fantasy, dvs att de inte läser samma genre som ungdomar eller barn.³⁶

Vuxenversionerna av böckerna som analyseras i denna undersökning gavs ut 2001–2015, vilket gör undersökningen nämnd i paragrafen ovan intressant. Var det så att det var få vuxna som läste fantasy i början av tvåtusen-talet, och skämdes dem kanske om de syntes med en bok vars framsida skrek fantasy?

7. Material

I denna undersökning kommer böcker från serierna *Harry Potter*, *Narnia*, och *Insurgent*, del två i *The Divergent serien* att diskuteras och i en närläsning att analyseras. Utgivningsår och förlag nämns under omslagen nedan.

Många böcker inom genren fantasy marknadsförs till båda målgrupperna utan någon benämning som barn eller vuxenversioner, men i denna undersökning kommer endast specifikt barn och vuxenversioner att analyseras.

Alla vuxenversioner marknadsförs som ”adult edition” inom parentes på hemsidan Amazon.com, och är de enda av utgåvorna av dessa böcker som har detta begrepp i titeln. Barnversionerna av respektive böcker nedan har valts genom att söka på titeln under barnavdelningen på återförsäljare för böcker eller biblioteket. Då de marknadsförs och placeras under denna avdelning är det tydligt att utgåvorna ska läsas och attraheras av just målgruppen barn.

Det som kommer att analyseras och ligga som grund till denna undersökning är bokens omslag, baksidestext, titel, och eventuella citat från recensioner som står på boken.

³⁶ Chriath Ljungberg, Stella, (2000) *Vad är det som är så bra med fantasy? En undersökning om gymnasieungdomar och fantasy med tonvikten på ungdomarnas egna åsikter*, Magisterundersökning, Uppsala universitet, Institutionen för ABM, estetik och kulturstudier, Biblioteks- och informationsvetenskaps. 51.

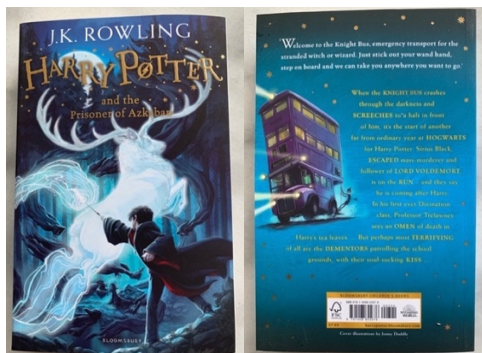
7.1. Avgränsningar

I denna undersökning har tre titlar valts ut för att begränsa undersökningen. De fantasy-serier som nämns i denna undersökning är välkända och har varit populära under en längre period, och har därmed även givits ut i många olika utgåvor. Detta ger en bra möjlighet för dessa böcker att genomgå denna undersökning.

Böckerna har valts på endast engelska, då det breddar marknaden och gör det möjligt att hitta vuxenversioner av dessa böcker, samt koncentrerar sig på en enda marknad – dvs den engelsktalande. Om möjligt har samma del i serien valts.

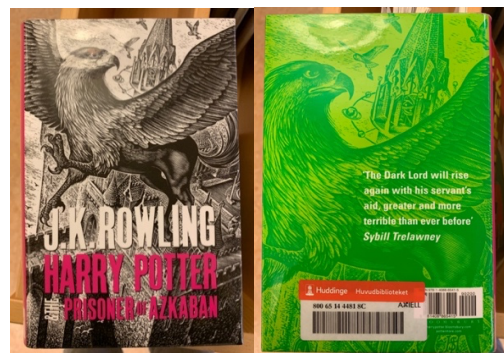
7.2. Böcker

Harry Potter barn/ungdomsversion

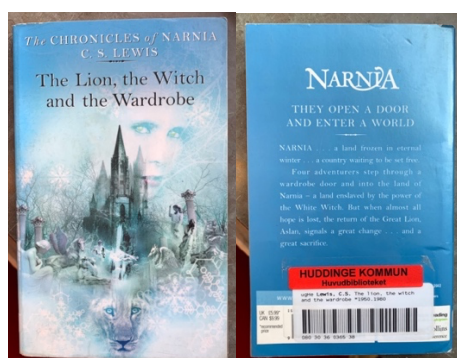
Harry Potter and the prisoner of Azkaban (2014)
Bloomsbury Publishing Ltd.

Harry Potter vuxenversion

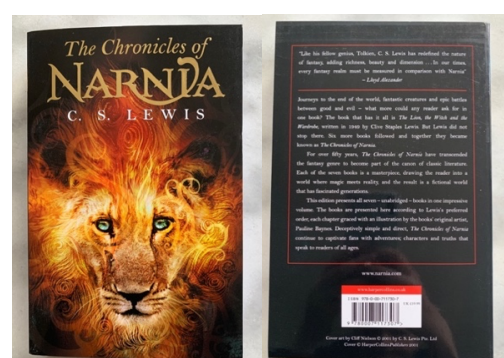
Harry Potter and the prisoner of Azkaban (2015)
Bloomsbury Publishing PLC.

Narnia barn/ungdomsversion

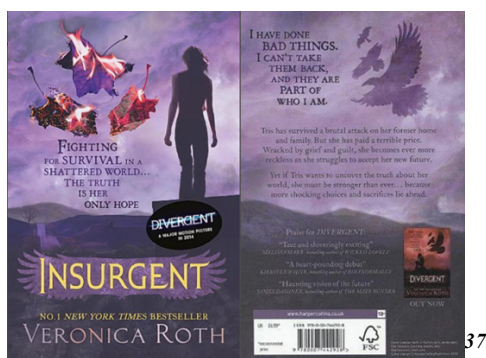
The Lion, the Witch and the Wardrobe (1994)
Harpercollins.

Narnia vuxenversion

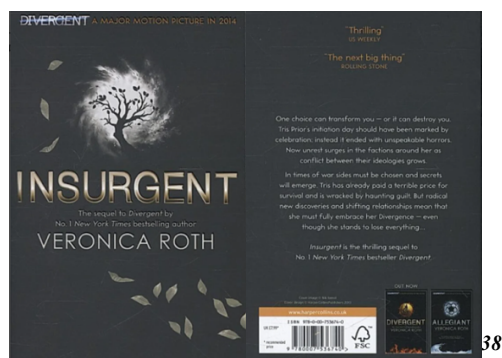
The chronicles of Narnia (2001)
Harpercollins.

Insurgent barn/ungdomsversion

Insurgent (2012)
HarperCollins UK.

Insurgent vuxenversion

Insurgent (2013)
HarperCollins UK.

8. Undersökning

I detta avsnitt kommer metoderna att användas för att beskriva och jämföra omslagen och texterna en finner där. Dessa slutsatser kommer sedan att analyseras i analysavsnittet utifrån ett marknadsföringsperspektiv.

8.1. Harry Potter and the prisoner of Azkaban

Formgivning av titel och omslag/baksida

Barnversion

En pojke syns i framgrunden viftandes med en trollstav mot en ljusblå ren med stora horn. Renen lyser och har rök bakom sig som går ända från bakbenen till pojkens trollstav. Pojken står på ett berg och runt om renen syns dementorer (onda figurer från Harry Potter) i en cirkel. Scenen utspelar sig i en mörk skog, och över renens horn syns trädtoppar. Vid trädtopparna syns en fullmåne. Pojken är klädd i en svart kappa med röd insida och jeans. Scenen ser ut att vara tecknad digitalt och är främst i färgerna mörkblå eller blå.

På den övre halvan av bokomslaget står titeln *Harry Potter* i det typiska typsnittet för serien, och undertiteln av serien i ett seriftypsnitt. Texten är guldig och runt om titeln syns små guldiga stjärnor. Ovanför titeln syns författarnamnet i vitt i ett seriftypsnitt och versaler.

Bokens baksida är blå och har små guldiga stjärnor runt baksidestexten. Första paragrafen är i vit färg, medan resten är i guldig. Till vänster om texten syns en tecknad blå buss med många våningar.

³⁷ Weltbild, *Insurgent*, https://www.weltbild.de/artikel/buch/insurgent_17414676-1?ln=U3VjaGV8U3VjaGVyZ2Vibmlz#productdetails, hämtad 2021-04-26.

³⁸ Weltbild, *Insurgent*, https://www.weltbild.de/artikel/buch/divergent-trilogy-2-insurgent-adult-edition_18376271-1#productdetails, hämtad 2021-04-26.

Vuxenversion

Baksidan har en svartvit tecknad hippogriff flygandes framför Hogwarts, skolan i boken. Runtom tornets topp syns fåglar som flyger.

Författarnamnet syns i den undre halvan av omslaget, i vitt och versaler i ett sans-serifftypsnitt, och Harry Potter syns under i samma typsnitt, i lite mindre storlek och i en stark rosa färg. Under Harry Potter syns undertiteln till boken i samma typsnitt och färg, men mindre.

Bokens baksida har en liknande bild av hippogriffen framför Hogwarts fast in-zoomad, men i en grön färg. Citatet på baksidan ligger till höger, är i vit färg och ett sans-serifftypsnitt.

Jämförelse

Dessa omslag är olika på många sätt.

Barnversionen har många olika moment, som på olika sätt skulle kunna intressera en potentiell läsare. Allt från trollstaven, till pojken, den lysande renen och bussen på baksidan skulle kunna fånga läsarens uppmärksamhet.

Boken har klassiska moment av fantasy, som t.ex. en färgskala i både ljust och mörkt och trollkarlen som syns på framsidan. Bussen på baksidan är påhittad och annorlunda och även detta gör omslaget spännande för en potentiell läsare intresserad av fantasy.

Författarnamnet är litet och det är istället pojkens namn som verkar viktigast och mest spännande; speciellt i det guldiga, kreativa typsnittet.

Vuxenversionen av boken är mer nedtonad. På framsidan syns en varelse i fokus i svartvitt, med Hogwarts bakom sig. I detta fall kan man tänka sig att läsaren redan innan de läser boken ska ha en förkunskap om varelsen som pryder framsidan. Till skillnad från barnversionen syns Harry Potter ingenstans på omslaget, även om han är huvudpersonen. Baksidan som är grön ger ett intryck av att agera som estetiskt tilltalande och formmässigt intressant.

Författarnamnet lyser tydligast, medan serienamnet är lite mer diskret. Det vardagliga typsnittet ger intrycket av att försöka vara elegant och simpelt.

Sammanfattningsvis betar sig barnomslaget intresseväckande med många moment som drar till ens uppmärksamhet, medan vuxenversionen istället fokuserar mer på att vara estetiskt tilltalande.

Baksidestext

Barnversion

Baksidestexten på denna bok lyder:

'Welcome to the Knight Bus, emergency transport for the stranded witch or wizard. Just stick out your wand hand, step on board and we can take you anywhere you want to go'

When the KNIGHT BUS crashes through the darkness and SCREECHES to a halt in front of him, it's the start of another far from ordinary year at HOGWARTS for Harry Potter. Sirius Black ESCAPED mass-murderer and follower of LORD VOLDEMORT is on the RUN – and they say he is coming after Harry. In his first ever Divination class, Professor Trelawney sees an OMEN of death in Harry's tea leaves ... But perhaps most TERRIFYING of all are the DEMENTORS patrolling the school grounds, with their soul-sucking KISS.

Textanalys

Språket som en finner i denna text tilltalar läsaren först och främst. Detta skulle kunna vara ett försök till att dra in den potentiella läsaren i boken värld för att skapa ett intresse att läsa boken. Texten är dramatisk och använder sig av enkla ord som t.ex. *darkness*, *terrifying* eller *kiss*. Många av dessa ord är dessutom i versaler. Detta skulle kunna vara för att lägga extra uppmärksamhet på dem, eller för att göra det enklare att läsa baksidestexten, då de viktigaste orden redan sticker ut.

Innehållet i denna text är en sammanfattning av bokens handling. Återkommande teman är spänning, döden och en rädsla för att något ska hända.

Sammanhanget av texten är att introducera boken för första gången till någon, utan några förkunskaper förutom de tidigare böckerna i serien. Den potentiella läsaren behöver inte heller kunna något om filmerna eller ha någon som helst paratext om karaktärer eller handlingen innan.

Syftet av denna text är att fungera som intresseväckande för den potentiella läsaren. Den ska attrahera den personen som står i biblioteket eller bokaffären och vilja få dem att öppna boken för att läsa mer.

Vuxenversion

Den enda baksidestexten på vuxenversionen är ett citat från en karaktär i boken som lyder:

"The Dark Lord will rise again with his servant's aid, greater and more terrible than ever before" Sybill Trelawney.

Textanalys

Språket i denna korta baksidestext är dramatiskt och reflekterar språket som används i boken. Ord som t.ex. *servant's aid* skulle kunna påstås vara en aning svåra att förstå utan kontext för en yngre publik.

Innehållet är intressant då handlingen beskrivs kortfattat, även om texten är så pass kort och egentligen är ett citat. På detta sätt får läsaren en inblick i handlingen ändå.

Sammanhanget av denna bok är att läsaren borde ha förkunskap om vem citatets talesman är, och detta kräver att man antingen läst boken innan eller sett filmerna. Det är tydligt att denna utgåva och dess baksidestext ska vara estetiskt tilltalande, och att de som köper denna kanske vill ha den på display eller som samlarutgåva.

Syftet med denna text är likt dess sammanhang. Även om citatet är spännande får man intrycket av att citatet är till för det estetiska mer än vad en vanlig baksidestext är till för.

Jämförelse

Sammanfattningsvis så skiljer sig dessa baksidestexter åt, då barnversionen är längre och har mer innehåll än vuxenversionen som har ett citat från boken som baksidestext.

Det är märkbart att läsaren förväntas ha en viss förkunskap vid läsandet av vuxenversionen, och att boken möjligtvis används som ett slags samlingsobjekt, utanför själva läsandet. Citatet ger ett intryck av att finnas där för estetiska anledningar, mer än att ge information till läsaren.

Barnversionen ger däremot intrycket av att försöka dra in läsaren i boken och dess handling, för att skapa ett intresse för att öppna boken och läsa. Extra tydligt blir detta med de ord som skrivs i versaler, som är dramatiska och händelserika ord och drar uppmärksamhet till sig.

Citat

Barnversion

Det finns inget citat på denna bok.

Vuxenversion

Det finns inget citat på denna bok.

8.2. The Chronicles of Narnia

Formgivning av titel och omslag/baksida

Barnversion

I mitten av omslaget syns ett slott med pelare och statyer av hästar och änglar, omgivna av nakna träd. Precis till höger om slottet i hörnet syns i dimman ett kvinnligt ansikte med gröna ögon och under slottet i mitten syns ett lejon med blåa ögon. Dessa bilder är omgivna av stora vita snöflingor och hela omslaget är skiftande i blått och ljusblått.

I den övre delen av omslaget syns titeln i ett serif-typsnitt, i svart med vit ”skugga”. Ovanför titeln syns serienamnet och författarnamn i samma typsnitt i vitt och kursivt på artikeln och prepositionen, och versaler på resten. Denna text har en svart skugga.

Baksidan är helblå med texten *Narnia* i ett typsnitt typiskt för serien. Under denna text syns ännu en text i versaler, och under denna en baksidestext i gemener.

Vuxenversion

Omslaget har ett foto på ett lejonhuvud i fokus som är omgivet av olika figurer som ser ut som eldsflammor eller tecknat hår. Lejonet har turkosa ögon och är omgiven av färgen orange. De tecknade flammorna suddas ut i ett mörker.

The Chronicles of står i gemener och ett serif-typsnitt, medan *Narnia* står i versaler och i ett typsnitt typiskt för serien. Hela titeln är guldig. Under titeln står författarnamnet i vitt i versaler med stort avstånd mellan bokstäverna. Det är skrivet i ett serif-typsnitt.

Baksidan är helt svart med en röd tunn ram runt baksidestexten. Raden delas av mellan citatet och baksidestexten med en tunn röd linje.

Jämförelse

Vuxenversionen är nedtonad, och fokuserar på ett av de viktigaste elementen i serien om Narnia; lejonet Aslan. Detta ger intrycket av att lejonet är en viktig del av boken, och på detta sätt blir omslaget intressant.

Detta är ett tydligt fantasyomslag, då det består av mörker med en kombination av ljus och frodiga färger. Fokus ligger främst på bokens titeln, och inte författarnamnet.

Barnversionen har många moment på sitt omslag, som får den potentiella läsaren att behöva fokusera länge för att kunna ta in alla intryck. Färgen reflekterar bokens handling, och både lejonet, drottningen, slottet, och diverse andra påhittade saker syns på omslaget. Författarens namn på barnversionen är inte i fokus, medan titeln är vad som står ut istället.

Även på baksidan är namnet "Narnia" det mest intressanta, med sitt kreativa fantasylika typsnitt.

Sammanfattningsvis är dessa omslag olika då barnversionen har många moment som drar till sig läsarens uppmärksamhet, medan vuxenversionen är mer nedtonad och skulle kunna påstås se mer allvarlig ut med sina mörka färger och mer estetiskt tilltalande omslag.

Baksidestext

Barnversion

Baksidestext lyder:

They open a door and enter a world

Narnia ... a land frozen in eternal winter ... a country waiting to be set free. Four adventurers step through a wardrobe door and into the land of Narnia – a land enslaved by the power of the White Witch. But when almost all hope is lost, the return of the Great Lion, Aslan, signals a great change ... and a great sacrifice.

Textanalys

Språket i denna baksidestext är simpelt och kortfattat och innehåller många punkter. Dessa punkter skulle kunna fungera som intresseväckande, men även som en simplificering av texten. Det går att gissa sig till att dessa punkter används istället för kommatecken, vilket gör att det blir enklare att läsa texten. Meningen "*Narnia ... a land frozen in eternal winter ... a country waiting to be set free.*" skulle t.ex. kunna göras om till "*Narnia, a land frozen in eternal winter; a country waiting to be set free.*" Alla meningar har även specifika syften och bokstaverar nästan ut exakt vad de handlar om, även om meningen innan redan gör det. Ett exempel på detta är "*Four adventurers step through a wardrobe door and into the land of Narnia – a land enslaved by the power of the White Witch.*".

Innehållet i denna baksidestext är som nämnt ovan kortfattat, och tar upp teman som t.ex. onda och goda. Den beskriver handlingen av boken rakt på sak, men bjuder in läsaren till att vilja veta mer.

Sammanhanget av denna baksidestext är att läsaren aldrig har läst Narnia innan, och inte har några förkunskaper. Det är meningen att texten ska intressera läsaren och få dem att vilja läsa mer.

Syftet av denna baksidestext är att bete sig som en klassisk baksidestext, dvs. intressera läsaren och målgruppen till boken.

Vuxenversion

Baksidestexten lyder:

Journeys to the end of the world, fantastic creatures and epic battles between good and evil – what more could any reader ask for in one book? The book that has it all is The Lion, the Witch and the Wardrobe, written in 1949 by Clive Staples Lewis. But Lewis did not stop there. Six more books followed and together they became known as The Chronicles of Narnia.

For over fifty years, The Chronicles of Narnia have transcended the fantasy genre to become part of the canon of classic literature. Each of the seven books is a masterpiece, drawing the reader into a world where magic meets reality, and the results is a fictional world that has fascinated generations.

This edition presents all seven – unabridged – books in one impressive volume. The books are presented here according to Lewis's preferred order, each chapter graced with an illustration by the books' original artist, Pauline Baynes. Deceptively simple and direct, The Chronicles of Narnia continue to captivate fans with adventures, characters and truths that speak to readers of all ages.

Textanalys

Språket i denna baksidestext skulle kunna beskrivas som högtidlig, och beter sig mer som en recension. Den är tydligt, strukturerat och informerande, med lite mer komplicerade ord som t.ex. *graced*, *transcended*, *canon*, *fictional* och *captivate*. Dessa ord skulle kunna vara svåra att förstå för en yngre publik.

Innehållet i denna baksidestext är motsatsen till vad en typisk baksidestext vanligtvis brukar innehålla. Läsaren får ingen information om handlingen, och istället beskrivs serien i sig som ett fenomen och klassiker. Texten skulle kunna beskrivas mer som en katalogtext, eller som nämnt ovan, en recension.

Sammanhanget av denna baksidestext är att läsaren måste ha någon typ av förkunskap för att intressera sig av boken, då handlingen inte nämns i bokens presentation. Den potentiella läsaren är istället någon som vet vad *Narnia* är, och vill läsa boken för att man aldrig tidigare

läst den, vill läsa om, eller för dess klassikerstatus. Boken ger ett intryck av en samlarutgåva, och det känns som att texten anspelar på den potentiella nostalgin som läsaren har till serien.

Jämförelse

Sammanfattningsvis är baksidestexterna på barnversionen respektive vuxenversionen annorlunda. Det blir uppenbart att barnversionen presenterar boken till någon som aldrig tidigare läst Narnia, eller kanske inte vet vad serien handlar om, medan vuxenversionen inte nämner någonting om handlingen, utan om Narnia i helhet som klassiker och fenomen.

Citat

Barnversion

Det finns inget citat på boken.

Vuxenversion

Citatet på baksidan lyder:

Like his fellow genius, Tolkien, C.S. Lewis has redefined the natures of fantasy, adding richness, beauty and dimension ... In our times, every fantasy realm must be measured in comparison with Narnia – Lloyd Alexander

Textanalys

Språket i detta citat är relativt svårt, och ord som t.ex. *fellow*, *redefined*, *richness*, *dimension*, *realm* och *measured* skulle kunna vara svåra för en yngre målgrupp att förstå. Citatets meningsbyggnad är även lite komplicerad då meningen har många olika beståndsdelar.

Innehållet i detta citat är en beskrivning av *Narnia* som fenomen, och antyder att boken är en klassiker.

Sammanhanget av detta citat är att skapa en känsla av igenkänning till namnen som nämns i denna text; Lloyd Alexander och Tolkien. Dessa är kända och respekterade personer, vars åsikter många litar på. Det är dock även tydligt att det krävs att vara över en viss ålder för att känna till dessa personer.

Syfte med detta citat är som nämnt ovan; att använda sig av kända namn för att skapa ett intresse/få en att tro på det som sägs i citatet.

Jämförelse

Avsaknaden av citat på barnversionen skulle kunna vara en reflektion av vad målgrupperna finner viktigt och intressant, och man skulle kunna tänka sig att barn tenderar att bry sig mindre om citat och åsikter av personer de inte känner, medan vuxna göra motsatsen.

8.3. Insurgent

Formgivning av titel och omslag/baksida

Barnversion

Omslaget har många olika element. I förgrunden på framsidan syns ett berg som skiftar i mörkt lila, med en kvinna ståendes till höger på berget. Bakom henne syns en lila himmel med moln, och till vänster tre stycken löv som håller på att brinna upp. Under löven syns ett citat som lyder: "FIGHTING FOR SURVIVAL IN A SHATTERED WORLD... THE TRUTH IS HER ONLY HOPE".

Titeln syns på berget och är skrivet i sans-serif-typsnitt i guld. Titeln har lila vingar bakom sig, vars fjädrar sträcks ut på varsin sida. Under titeln syns texten "NO.1 *NEW YORK TIMES* BESTSELLER" i sans-serif och guld, och författarnamnet syns under denna text i en ljus lila färg, i versaler, och samma typsnitt som titeln. Författarnamnet är i lika stort typsnitt som titeln.

Till höger precis ovanför titeln syns en svart oval med texten "DIVERGENT" i filmseriens typsnitt, som följs av "A MAJOR MOTION PICTURE IN 2014" i vitt och sans-serif.

Baksidan har ett berg i förgrunden, och samma lila himmel som framsidan. Högst upp till höger syns tre stycken lila fåglar som flyger.

I högra hörnet längst ner syns den tidigare boken i serien med texten "OUT NOW" under den.

Vuxenversion

Omslaget är matt svart. På framsidan syns titeln i versaler i sans-serif och en metallliknande gulddaktig färg. Under titeln syns texten "the sequel to *Divergent* by No. 1 *New York Times* bestselling author". Under denna text syns författarnamnet i vitt ett sans-seriftypsnitt i versaler. Författarnamnet är i mindre typsnitt än titeln. Högst upp på framsidan syns den första boken i seriens titel i det typiska typsnittet för filmserien, och texten "A MAJOR MOTION PICTURE IN 2014" i sans-serif och brun färg.

I högra hörnet längst ner syns blad i grått som fladdrar i vinden och dessa syns även i vänstra hörnet av boken. Ovanför titeln syns ett träd omgivet av ett ljus som bilda en slags galaxliknande cirkel.

Baksidan är helt svart och citaten är i samma bruna färg som nämnd tidigare, och baksidestexten i vitt. Allt är i ett sans-seriftypsnitt. Längst ner i hörnet till höger syns bilder på de andra delarna i serien.

Jämförelse

Den största skillnaden mellan dessa omslag är antalet element som syns. Barnversionen har en upptagen och ”rörig” framsida, som ger intrycket av att vilja tillkalla den potentiella läsarens uppmärksamhet, och att hålla kvar hans intresse tillräckligt länge för att de kanske ska köpa eller låna den. Den lila färgen hjälper även till med detta.

Citatet skapar ett intresse för texten redan innan man vänder på boken, och titeln lyser på framsidan både med dess guldfärg och vingar som syns bakom. Även typsnittet på både titeln och författarnamnet ger intrycket av en fantasy-bok.

Läsaren skulle potentiellt även kunna bli intresserad av huvudpersonen då en tjej syns på framsidan, och fåglarna på bokens baksida skulle även kunna skapa ett intresse och en frågeställning till bokens handling.

Vuxenversionen är mer nedtonad, och använder färre element för att fånga läsarens uppmärksamhet. Den svarta färgen gör att boken inte sticker ut lika mycket som barnversionen. Det som skulle kunna intressera en potentiell läsare är trädet som syns ovanför titeln. Titeln i sig är även nedtonad, likaså författarnamnet, både i sina färger och typsnitt.

Båda böckerna har en koppling till filmen som kom ut 2014 på framsidan, vilket visar hur förlag marknadsför både filmen och boken.

Sammanfattningsvis har barnversionen av boken många element där intrycket blir att formgivaren vill fånga en potentiell läsarens uppmärksamhet, medan vuxenversionen är nedtonad med ett mjukt och enkelt omslag.

Baksidestext

Barnversion

Högst upp till vänster syns ett citat från boken i versaler som lyder som nedan:

I HAVE DONE BAD THINGS. I CAN'T TAKE THEM BACK AND THEY ARE PART OF WHO I AM.

Baksidestexten lyder:

Tris has survived a brutal attack on her former home and family. But she has paid a terrible price. Wracked by grief and guilt, she becomes ever more reckless as she struggles to accept her new future.

Yet if Tris wants to uncover the truth about her world, she must be stronger than ever... because more shocking choices and sacrifices lie ahead.

Nedanför syns texten "Praises for DIVERGENT", och efter följer citat.

Textanalys

Språket i denna baksidestext är relativt simpelt, utan komplicerade ord eller komplicerad meningsuppbyggnad.

Innehållet är bokens handling, men den beskrivs vagt och tar inte upp några detaljer. Det är uppenbart att texten ska verka spännande och få läsaren att öppna boken och läsa.

Sammanhanget av denna text är att läsaren förväntas att ha läst boken som gavs ut som del ett i serien innan.

Syftet till denna text är att, som nämnt ovan, skapa intresse och få personen att vilja läsa boken.

Vuxenversion

Baksidestexten lyder:

One choice can transform you - or it can destroy you. Tris Prior's initiation day should have been marked by celebration; instead, it ended with unspeakable horrors. Now unrest surges in the factions around her as conflict between their ideologies grows.

In times of war sides must be chosen and secrets will emerge. Tris has already paid a terrible price for survival and is wracked by haunting guilt. But radical new discoveries and shifting relationships mean that she must fully embrace her Divergence - even though she stands to lose everything...

Insurgent is the thrilling sequel to No. 1 New York Times bestseller Divergent.

Textanalys

Språket i denna baksidestext ger ett intryck av att rikta sig till en äldre publik. Meningsuppbyggnaden är relativt komplicerad, och meningar som ” *Now unrest surges in the factions around her as conflict between their ideologies grows.* ” skulle kunna skrivas enklare som t.ex. ” *The factions are at unrest around her and the conflicts between their ideologies grow* ”. Ord som t.ex. *marked, unspeakable, unrest, surges, emerge, wracked* och *radical* skulle kunna påstås vara lite mer komplicerade, och kanske svåra för en yngre publik att förstå. Meningarna är även långa, med många kommatecken, semikolon eller bindestreck.

Innehållet handlar om handlingen till boken, men är relativt vagt och ger inga direkta detaljer. Ett tema som syns är ”onda vs goda”, något som är vanligt inom fantasy.

Sammanhanget till denna baksidestext är att läsarna ska ha läst boken som gavs ut innan denna i samma serie.

Syftet till denna text är att väcka intresse för att den potentiella läsaren ska vilja fortsätta läsa serien.

Jämförelse

Sammanfattningsvis är det som skiljer baksidestexterna mest på respektive böcker språket. Barnversionen har ett relativt enkelt språk, medan vuxenversionen är mer komplicerat.

Texterna är annars lika, och det är uppenbart att man måste ha förkunskaperna från boken som gavs ut i serien innan. Att handlingen beskrivs vagt skulle kunna vara något som är speciellt just för denna serie.

Citat

Barnversion

Citaten på baksidan lyder:

”Taut and shiverly exciting”

MELISSA MARR bestselling author of WICKED LOVELY

“A heart-pounding debut”

KIERSTEN WHITE bestselling author of PARANORMALCY

“Haunting vision of the future”

JAMES DASHNER bestselling author of THE MAZE RUNNER

Textanalys

Språket i detta citat är enkelt, kortfattat och simpelt. Det ger intrycket av att man har valt ut det som låtit bäst och varit mest iögonfallande för att pryda baksidan.

Innehållet i dessa citat är relativt tomt, och det blir tydligt att läsaren ska lägga fokus på de som har sagt citaten, och inte exakt vad det är dem har sagt (bara att det är positivt).

Sammanhanget till dessa citat är att ungdomarna eller barnen som läser denna bok uppenbarligen känner till de författare och böcker som citaten citeras från. Det är inte omöjligt att den potentiella läsaren har läst dessa böcker som nämns i citaten, då de är i samma genre, och därför blir mer intresserad av denna bok då de anser att de andra böckerna var bra. De blir således influerade av författarnamnen och boktitlarna.

Syftet till denna text är som nämnt ovan, att ge ett intryck till potentiella läsare att de borde läsa boken, eftersom personer de känner till har sagt att den är så bra.

Vuxenversion

Citaten på baksidan lyder:

”Thrilling”

US WEEKLY

”The next big thing”

ROLLING STONE

Textanalys

Språket i dessa citat är enkelt och kortfattat. Orden ska kunna läsas snabbt och tas in enkelt.

Innehållet i denna text är relativt tomt, och fokus ligger inte på vad som sägs utan vilka det är som säger det.

Sammanhanget av denna text är att målgruppen troligtvis känner till både Rolling Stone och US Weekly väl, och litar på deras åsikter.

Syftet till denna text är att influera potentiella läsare till att vilja köpa eller låna boken då dessa tidningar som citeras sagt att den är så bra.

Jämförelse

Sammanfattningsvis blir det uppenbart att båda böckerna presenteras med citat som ska rikta sig till de passande målgrupperna. Det läggs inte fokus på vad som sägs, bara att det är positivt, och det ska helst vara korta slagfärdiga ord som används.

9. Analys

Efter denna undersökning blir det uppenbart att böckerna i deras barn- och vuxenversioner skiljer sig på flera olika sätt.

I samhället idag är det viktigt att hela tiden utveckla och komma på nya sätt att öka försäljningen, och i denna undersökning framkommer det att förlag ofta tar till vara på när en bokserie förblir populär eller adapteras till film eller andra medier. Alla böcker diskuterade i denna undersökning har filmatiserats och fått en stor skara av fans under åren. Detta är en chans för förlagen att ge ett nytt liv till boken, och på detta sätt öka försäljningen igen med hjälp av denna marknadsföringsstrategi.

Förlagen har en möjlighet att locka till sig nya kunder med nya omslag och begreppet ”adult edition”, men även behålla äldre kunder med hjälp av nya spännande omslag som attraherar den redan existerande läsaren, som kanske läste boken som ung och nu är vuxen. Dessa strategier för marknadsföring nämns i teoriavsnittet och är även Kotlers definition på de två målen för att utveckla lönsamma kundrelationer.

Alexis Weedon, som nämns i undersökningens teoriavsnitt, menar att just bokomslaget har en otroligt stor roll i bokens marknadsföring, då det ger en försmak av innehållet. Som nämnt förut i denna undersökning är det möjligt att potentiella läsare drar sig från att läsa en bok på grund av just dess omslag. Vuxenversioner av böcker löser detta problem, och i och med omslagstexterna också förändras genomgår boken en förvandling, från färgglad med många element, till estetiskt tilltalande och nedtonad. Behovet att anpassa boken till sina köpare, som nämns i teoriavsnittet av Baverstock, blir därför anledningen till böckernas ”make-over”.

Men på vilka sätt dessa böcker har förändrats och varför är även intressant att diskutera. Vad tror förlagen attraherar och drar in läsare och hur representeras dessa målgrupper i böckernas respektive presentation?

9.1. Begreppet ”adult edition”

Det blir uppenbart i denna undersökning att förlagen har insett att det existerar en målgrupp; vuxna som vill läsa fantasy ursprungligen skriven för en yngre publik, och att marknaden behöver tillgodose detta behov. Denna grund i marknadsföring nämns i teoriavsnittet av både Baverstock och Philips.

Förlagen har med begreppet ”adult edition” valt att marknadsföra boken till specifikt en enda målgrupp, något som Philips menar är mycket viktigt då kostnaden för att marknadsföra till en bredare grupp är större.

Det har även i denna undersökning blivit uppenbart att vuxenversionerna är marknadsförda till en målgrupp som inte enbart fokuserar på den demografiska egenskapen.

Vuxenversionerna av dessa böcker fungerar bäst till läsare med förkunskaper om bokens handling, titel, eller huvudpersoner. Det blir tydligt att den potentiella läsaren troligtvis redan läst serien, eller alltid velat läsa den, till skillnad från barnversionerna som riktar sig till helt nya läsare utan förkunskaper.

Vuxenversionernas formgivning betar sig därför som avsevärt mindre ”intresseväckande” och säljande och ger intrycket av att fokus ligger på ett författarnamn som läsaren kan känna igen. Just författarnamnet är även något som specifikt vuxna ofta lägger mer märke till mer än barn, något som framkommer i avsnittet ”tidigare forskning”. Intrycket är att vuxenversioner lägger mer fokus på författarnamn, och barnversioner mer på titlarna.

Alla tre vuxenversioner består även främst av mörka färger, i jämförelse med barnversionerna som är färgglada, något som även gör att vuxenversionerna inte drar till sig lika mycket uppmärksamhet, och på detta sätt kanske kan slinka undan vid potentiellt köp av en kund.

Slutsatsen blir att vuxenversionernas absolut främsta försäljningsstrategi är användningen av just begreppet ”adult edition”, och intrycket blir att förlagen förlitar sig på att få boken såld just med denna term och fokus på målgrupp. Förlagen verkar lita på att boken är välkänd och inte behöver marknadsföras med omslaget på samma sätt som t.ex. en nytgiven bok, och att deras målgrupp; vuxna, dras till boken med hjälp av enbart termen ”adult edition”.

Fenomenet, där vuxenversionerna av böcker blir nedtonade påminner om resultaten från B-uppsatsen *Bokomslagen då och nu: En studie om nytgåvor av klassiker och dess bokomslag* som jag skrev HT2020, vars slutsats var att nya omslag till klassiker inte försöker att väcka den potentiella läsarens intresse, utan främst betar sig som mer estetiska. Denna teori skulle även kunna gälla för vuxenversionerna av böckerna i denna undersökning, och i så fall kanske böckernas klassikerstatus möjligtvis kan vara en av anledningarna.

9.2. Vad tror förlagen intresserar barn och vuxna?

Citat

En skillnad på marknadsföringen till de olika målgrupperna är citaten. Endast en av tre böcker av barnversionerna har citat på omslaget, vilket får en att ställa sig frågan om det är så att barn

kanske inte är lika intresserade av citat som vuxna, eller snarare att de inte är intresserade av vad andra, som de inte känner personligen, har att säga om boken.

Det är tydligt i dagens samhälle att folk generellt blir lätt influerande av kända människor (titta t.ex. på influencerkulturen), och det blir intressant att diskutera om huruvida citat på böcker influerar på samma sätt, och om det är så att barn ännu inte bryr sig om sin omvärlds åsikter, såsom vuxna gör. Baksidestexten på vuxenversionen till Narnia, som betar sig mer som en recension går även att diskutera i detta fall, då det ger intrycket av att vuxna bryr sig om vad boken anses vara, vem som anser det och varför. Det är möjligt att detta behov av att veta vad andra tycker växer fram med åldern, och att det för målgruppen vuxna används som ett sätt att marknadsföra med hjälp av inte bara omslaget utan även dess text.

Baksidestext

Vuxenversionernas baksidestext tenderar att antingen vara korta (som citatet på Harry Potter), eller beskrivande av serien i helhet (Narnia), och i färre fall mer som en vanlig baksidestext (Insurgent). Undersökningen ger slutsatsen att förlagen tenderar att tänka att baksidestexten är viktigare för barn än för vuxna, speciellt på vilket sätt den är skriven. Barn förväntar sig en typisk baksidestext, med en beskrivning av handlingen, som beskriver huvudpersoner, händelser och det problemet som tacklas i berättelsen. Vuxna kanske istället tenderar att ha en mer öppen bild för hur baksidan på en bok kan se ut, och även enklare för sig att t.ex. googla en handling för en bok, om baksidan inte säger tillräckligt mycket. Det skulle kunna vara så att vuxna även kan uppskatta estetik och designen av något, mer än vad barn kan göra. Denna uppskattning är kanske något som kommer med åldern; att man inser att allt inte måste vara ”funktionellt” utan även kan existera för mindre viktiga anledningar.

Baksidestexten på vuxenversionerna är även mer komplicerad än på barnversionerna. Innehållet är exakt likadant i båda versionerna, och även om baksidestexten är skriven på ett mer komplicerat sätt är inlagan inte det. Detta skulle kunna vara för att attrahera en äldre publik från första början, som en slags marknadsföringsstrategi, eller att det är viktigt för en äldre publik att känna att de inte köper en barnbok när de är intresserade.

Omslagsbild

Det blir i denna undersökning tydligt att bokomslagets roll; att ge inblick i bokens handling och genre, något som Weedon nämner i teoriavsnittet, är betydligt viktigare för yngre läsare än äldre. Detta tas även upp i en undersökning under avsnittet ”tidigare forskning”, där barn uttrycker att bokens omslag är viktigt för att skapa ett intresse. Författarnamnet är istället viktigast för vuxna enligt Angus Philips, något som nämns i teoriavsnittet.

För yngre läsare jobbar förlagen med att fånga intresset från potentiella läsare till barnversionerna, och gör detta med många olika element. De visar på olika sätt exakt vad boken kommer att handla om, genom att dels visa huvudpersoner eller människor på framsidan och boken, och dels ha med olika symboler och indikatorer på genren fantasy. Dessa personer på framsidan kan även skapa en karaktär för den yngre publiken att relatera till, och ett intresse för vad som händer huvudpersonen eller karaktärerna på framsidan av boken. Detta syns inte alls lika ofta, eller överhuvudtaget, i vuxenversionerna.

Kristina Lundblad, som nämns i teoriavsnittet, menar att just omslaget ger läsaren bilder som dem kan förhålla sig till och skapa en egen uppfattning och vision av världen boken utspelar sig i. Detta skulle kunna vara något som barn finner viktigare för fantasin än vuxna, och kan förklara avsaknaden av element på vuxenversionernas omslag.

Fantasy-indikationer

I denna undersökning blir det uppenbart att barnversionerna har fler fantasy-indikatorer på omslaget än vad vuxenversionerna har.

En av dessa indikatorer som syns på omslagen är det typsnitt som existerar på just barnversionerna. Alla barnversioner har ett typiskt ”fantasy”-typsnitt, som ofta relateras till serien i helhet. Typsnittet har massa krumelurer, och ser oftast spännande och intresseväckande ut. Vuxenversionerna har däremot till största delen i denna undersökning ordinära typsnitt, t.ex. sans-seriftypsnitt, som man ser till vardags (med Narnia som undantag). Typiska typsnitt för genren fantasy kanske skulle kunna anses se ut att vara skapade för barn, och något som en äldre publik skulle skämmas för. Om detta är fallet är det ett medvetet val av förlagen att ersätta dessa typsnitt med mer lågmälda och såna som drar till sig mindre uppmärksamhet, som ett sätt att marknadsföra till just målgruppen vuxna.

Denna diskussion gäller även andra fantasy-indikatorer, som lyser starkare på barnversionerna än vuxenböckerna. Symboler som häxor, slott, djur, trollstavar, glitter och guld syns mer i versionerna riktade till en yngre publik. Synen på fantasy diskuteras under avsnittet ”tidigare forskning” och en anledning till varför vuxenversionerna är betydligt mer nedtonade och inte har ett lika starkt uttryck för att vara en bok i fantasy-genren, skulle kunna vara för de fördomar samhället har om fantasy-genren generellt – att den är ”barnslig”.

10. Sammanfattning och slutsats

Sammanfattningsvis skapar förlagen vuxenversioner av böcker som är lågmälda och nedtonade för att tillgodose en äldre publiks förväntningar och behov. I slutändan kan man ställa sig frågan

- förstör detta boken och hindrar den från att hitta potentiella läsare, eller är dessa omslag just vad den potentiella läsaren vill ha?

En intressant observation som framkom från denna undersökning är hur fantasy-genren representeras på de olika omslagen. Barnversionerna har en tydligare indikation på just denna genre, med typiska element, medan vuxenversionen är mer nedtonad och kanske är svårare att relatera till fantasy-genren. Anledningen till detta skulle kunna vara fördomarna samhället har om fantasy-genren.

Ytterligare en observation gällande de två målgrupperna diskuterade i denna undersökning är den förkunskap som de vuxna läsarna förväntas ha. Det blir tydligt att den vuxna läsaren ska känna till boken sedan innan, jämfört med barn som blir introducerade av bokens presentation som förstagångsläsare. Detta gör att målgruppen inte bara avgränsas till vuxna, utan även till de som har förkunskaper. Detta kan relateras till teoriavsnittet där nya och återkommande kunder diskuteras, då nya kunder troligtvis redan känner till serien från tidigare, och återkommande redan är bekanta med böckerna så pass väl att de inte vill bli introducerade igen.

Efter denna undersökning blir det spännande att diskutera hur den framtida bokbranschen kommer att se ut. Som nämnt i tidigare forskning förändras gränsen mellan vuxen- och barnlitteratur konstant. Fantasy påstås vara en genre som riktar sig till *både* barn och vuxna, med Harry Potter som exempel på detta, men de stora skillnaderna i barn- och vuxenversionernas omslag påstår motsatsen.

Anledningen till detta verkar vara böckernas presentation, och först och främst den bild läsaren har av sig själv, och vill visa för världen. Kommer detta fenomen fortsätta existera i framtiden, eller kommer gränsen suddas ut helt och fördomarna om barn och fantasy att slopas? Det enda som behövs är ett samhälle som vågar visa sig med vilken bok som helst, vilket skulle resultera i att dessa olika versioner inte längre behöver finnas till eller tillverkas överhuvudtaget.

11. Källförteckning

11.1. Tryckt

Baverstock, Alison & Bowen, Susannah (2019[2019]). *How to market books*. Sixth edition.

Abingdon, Oxon: Routledge.

Berntsson, Göran (1997). *Klassifikation enligt SAB-systemet: ett läromedel*. 2., rev. uppl.

Borås: Taranco.

- Borgersen, Terje & Ellingsen, Hein (1994). *Bildanalys: didaktik och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Chriath Ljungberg, Stella, (2000) *Vad är det som är så bra med fantasy? En undersökning om gymnasieungdomar och fantasy med tonvikten på ungdomarnas egna åsikter*, Magisterundersökning, Uppsala universitet, Institutionen för ABM, estetik och kulturstudier, Biblioteks- och informationsvetenskaps.
- Dahl, Matilda och Hansen, Eva (2016) *Vilka böcker föredrar barn? En jämförande analys av barnboksutgivning och barns litteraturval*, Kandidatundersökning, Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper, Förlags- och bokmarknadskunskap.
- Genette, Gérard (1997). *Paratexts: thresholds of interpretation*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Guanio-Uluru, Lykke (2015). *Ethics and form in fantasy literature: Tolkien, Rowling and Meyer*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Hellspong, Lennart (2001). *Metoder för brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Hunt, Peter (red.) (1998). *Understanding children's literature: key essays from the international companion encyclopedia of children's literature*. London: Routledge.
- Kotler, Philip, Armstrong, Gary & Parment, Anders (2017). *Marknadsföring: teori, strategi och praktik*. andra upplagan Harlow: Pearson.
- Lewis, C. S. (1994). *The lion, the witch and the wardrobe*. 1st Harper Trophy ed. New York: HarperTrophy.
- Lewis, C. S. (2005). *The Chronicles of Narnia*. Harper Collins USA.
- Lundblad, Kristina. (2010) *Om betydelsen av böckers utseende*. Malmö: Rámus. Print.
- Mattson, Christina Phillips (2015) *Children's Literature Grows Up*. Doctoral dissertation, Harvard University, Graduate School of Arts & Sciences.
- Mendlesohn, Farah. & James, Edward (2009). *A short history of fantasy*. London: Middlesex University Press.
- Phillips, Angus, (2007) "How Books are Positioned in the Market." *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate.
- Roth, Veronica (2012). *Insurgent*. [New ed.] London: Harper Collins Children's Books
- Roth, Veronica (2013). *Insurgent*. London: HarperCollins UK.
- Rowling, J. K. (2015). *Harry Potter and the prisoner of Azkaban*. London: Bloomsbury.
- Rowling, J. K. (2014). *Harry Potter and the prisoner of Azkaban*. London: Bloomsbury Publishing Ltd.

Weedon, Alexis, (2007) "In Real Life: Book Covers in the Internet Bookstore." *Judging a Book by Its Cover*, red. Nicole Matthews and Nickianne Moody, Aldershot: Ashgate.

11.2. Otryckt

Nationalencyklopedin, *Barnlitteratur*.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/barnlitteratur> (hämtad 2021-04-23)

Katie Burton, (2017), *Thoughtful Thursday: Why do people hate fantasy... but still love Harry Potter?*, <http://www.fantasyliterature.com/giveaway/why-do-people-hate-fantasy-but-still-love-harry-potter/>, hämtad 2021-04-30.